

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**Кафедра кримінального права та кримінології факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування**

Воронцов А.В., Кулик Л.М., Чекмарьова І.М.

**КРИМІНОЛОГІЯ:
навчально-методичні матеріали та рекомендації
щодо підготовки до семінарських занять та завдання для самостійної
підготовки**

2020 рік

УДК 343.9
К 90

Схвалено та рекомендовано до друку Навчально-методичною радою
Одеського державного університету внутрішніх справ
Протокол № 5 від 29.10.2020 року

Укладачі:

Воронцов А.В. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права та кримінології Одеського державного університету внутрішніх справ

Кулик Л. М. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права та кримінології Одеського державного університету внутрішніх справ

Чекмарьова І.М. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та кримінології Одеського державного університету внутрішніх справ

Рецензенти:

Дришлюк І.А. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова

Виноградов А.В. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального та адміністративного права Національного морського університету

У навчально-методичних матеріалах та рекомендаціях щодо підготовки до семінарських занять та завданнях для самостійної підготовки розглянуто дев'ять тем, які розділені відповідно до тематичного плану навчальної дисципліни «Кримінологія», включають методику вивчення теми, питання до семінарських занять, завдання для самостійної роботи, тематику рефератів та рекомендовану для вивчення літературу.

Видання розраховано на викладачів та здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів, в яких готують правників, співробітників правоохоронних органів, а також на усіх, хто цікавиться розвитком кримінологічної науки.

Кримінологія: навчально-методичні матеріали та рекомендації щодо підготовки до семінарських занять та завдання для самостійної підготовки / Воронцов А.В., Кулик Л.М., Чекмарьова І.М. Одеса: ОДУВС, 2020. 34 с.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	галузь знань 08 Право	Рік підготовки:	
Модуль – 1			
Змістових модулів – 2	спеціальність 081 Право	3-й	
Загальна кількість годин: – 120 год.		Освітній ступінь – бакалавр	Семестр
	6-й		
	Лекції		
	24 год.		
	Семінарські		
	36 год.		
	Самостійна робота		
	60 год.		
	Індивідуальні завдання		
	-		-
Вид контролю: екзамен			

Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Кримінологія» створена відповідно до методичних рекомендацій щодо структури, змісту та обсягу підручників і навчальних посібників для вищих навчальних закладів. Вона складається із Загальної й Особливої частин, у яких розглядаються теоретичні та прикладні питання науки. У Загальній частині викладається понятійний апарат кримінології (поняття злочинності, її природа, кількісно-якісні показники, особа злочинця, причини та умови злочинності й окремої злочинної поведінки, методологія кримінологічних досліджень, теорія запобігання злочинності тощо). Особлива частина кримінології присвячена кримінологічній характеристиці, особі злочинця, причинам та умовам й запобіганню окремим видам злочинних проявів, які виділяються за їх мотивацією, контингентом кримінальних правопорушень, локалізацією тощо.

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти науково обґрунтованих уявлень про сучасний стан злочинності в Україні і у світі, кримінологічні риси особи злочинця і потерпілого, негативні явища й процеси, які її обумовлюють, а також про теорію запобігання злочинності. Крім того, прищепити здобувачам вищої освіти первинні навички самостійного комплексного аналізу кількісно-якісних показників злочинності, організації та впровадження заходів запобігання злочинності у територіальному масштабі.

Завдання навчальної дисципліни: забезпечення здобувачів вищої освіти можливістю ознайомитися з новітніми науковими та практичними досягненнями у сфері боротьби зі злочинністю і окремими її видами; створенням оптимальних організаційних і методичних умов для самостійного вивчення курсу; закріпленням на семінарських заняттях знань про злочинність та закономірності боротьби з нею; розвитком на практичних заняттях, навичок та вмінь комплексного аналізу локальної криміногенної ситуації, прогнозуванням та програмуванням боротьби з окремими видами кримінальних правопорушень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Кримінологія», згідно з вимогами програми підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- поняття кримінології, її цілі, завдання та практичне значення;
- місце кримінології у системі наук;
- основні кримінологічні вчення;
- поняття злочинності та її кримінологічні ознаки;
- методи оцінювання злочинності як соціального явища;
- основні показники сучасного стану злочинності в Україні;
- основні тенденції сучасної злочинності;
- поняття «ціна злочинності»;
- поняття та види латентної злочинності;
- сутність детермінізму злочинності;
- поняття причин та умов злочинності;

- поняття фонових явищ злочинності;
- поняття особи злочинця у кримінології;
- співвідношення соціального та біологічного в особі злочинця;
- типологію та класифікацію особи злочинця;
- особливості мотивації злочинної діяльності;
- поняття та основні елементи конкретної життєвої ситуації вчинення кримінального правопорушення;
- основні фактори формування особистості злочинця;
- поняття та зміст злочинної субкультури;
- поняття та основні положення віктимології.

На рівні навичок здобувач вищої освіти повинен **вміти**:

- виділяти основні етапи кримінологічних досліджень;
- визначати умови репрезентативності вибіркового дослідження в кримінології;
- застосовувати соціологічні методи дослідження;
- застосовувати психологічні методи дослідження особи злочинця;
- впроваджувати результати кримінологічних досліджень в діяльність практичних підрозділів органів Національної поліції;

вміти:

- застосовувати методи оцінки злочинності;
- враховувати у практичній діяльності органів Національної поліції регіональні та міжрегіональні особливості криміногенної ситуації;
- виявляти та оцінювати стан латентної злочинності;
- аналізувати причини та умови злочинності;
- складати анкети, опитувальні листи, програми інтерв'ювання.

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема № 1. «Поняття, предмет, методи та система кримінології».	4
2.	Тема № 2. «Поняття злочинності, її види та показники».	6
3.	Тема № 3. «Детермінація злочинності».	4
4.	Тема № 4. «Особа злочинця».	6
5.	Тема № 5. «Причини та умови конкретних кримінальних правопорушень».	2
6.	Тема № 6. «Загальна теорія попередження злочинності».	2
7.	Тема № 7. «Поняття віктимології та віктимологічна профілактика».	6
8.	Тема № 8. «Кримінологічне прогнозування та планування заходів протидії злочинності».	2
9.	Тема № 9. «Організація та методика кримінологічних досліджень».	4
10.	Разом	36

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема № 1. «Поняття, предмет, методи та система кримінології».	6
2.	Тема № 2. «Поняття злочинності, її види та показники».	8
3.	Тема № 3. «Детермінація злочинності».	6
4.	Тема № 4. «Особа злочинця».	12
5.	Тема № 5. «Причини та умови конкретних кримінальних правопорушень».	4
6.	Тема № 6. «Загальна теорія попередження злочинності».	4
7.	Тема № 7. «Поняття віктимології та віктимологічна профілактика».	4
8.	Тема № 8. «Кримінологічне прогнозування та планування заходів протидії злочинності».	6
9.	Тема № 9. «Організація та методика кримінологічних досліджень».	10
10.	Разом	60

Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарських занять та завдання для самостійної підготовки

Тема 1. Поняття, предмет, методи та система кримінології.

Щоб мати правильне уявлення про кримінологічну науку, треба виходити з наявності двох основних напрямів боротьби зі злочинністю: кримінально-правового («репресивного») і, власне, кримінологічного (профілактичного). Зміст останнього напряму, його відмінність від кримінально-правового, визначає суть і зміст кримінології як наукової основи попередження злочинності. При визначенні поняття кримінології не варто обмежуватися описом досліджуваного нею предмета, потрібно також виділити ті закономірності, розкриття яких складає головний зміст кримінології як науки.

Розкриваючи предмет кримінології, поряд з основними його елементами (злочинність, причини та умови злочинності, особа злочинця, запобігання злочинів) важливо також мати на увазі й інші питання, що досліджуються кримінологією у взаємозв'язку з проблемами, які складають основний зміст її предмета (історія кримінологічної науки, методика кримінологічних досліджень, прогнозування злочинності та планування її попередження тощо). Тому особливе значення має питання про віднесення до предмета кримінології супутніх злочинності інших асоціальних (фонових) явищ – пияцтво, алкоголізм, наркоманія, токсикоманія, аморальні прояви, сімейно-побутові конфлікти тощо.

Важливе значення має питання про методологічні основи кримінологічної науки. Спираючись на отримані під час вивчення курсу філософії знання про основні закономірності соціального розвитку функціонування суспільства, необхідно зрозуміти, як філософські й соціологічні категорії та закономірності використовуються в кримінології, будучи вихідними при вивченні злочинності, її причин, осіб, які вчинили злочини та методів попередження злочинів.

Щоб скласти правильне і повне уявлення про досліджувану науку, слід зіставити її з іншими науками, визначити її місце в загальній системі наукових знань. У зв'язку з цим важливий насамперед характер кримінології як науки, взаємопов'язаної із соціологією і правом; співвідношення кримінології з різними галузевими юридичними науками, особливо з кримінальним правом, іншими суспільними і природничими науками. Розглядаючи ці зв'язки, важливо враховувати, що в кримінології застосовуються як методики аналізу, що використовуються іншими науками, так і дані, які стосуються її проблематики. Важливо також мати на увазі й те, що кримінологія не лише користується даними інших наук, але й сама збагачує та озброює інші науки висновками і положеннями, часто дуже істотними для них. Усі ці питання мають бути засвоєні на конкретних прикладах взаємозв'язку кримінології з іншими науками.

Основою успішного вивчення кримінології, інтересу до неї є розуміння тієї ролі, яку відіграють кримінологічні знання в успішній практичній діяльності

правоохоронних органів. Розкриваючи це питання, треба оцінювати особливе значення профілактичного впливу на злочинність в умовах соціального відновлення усіх сторін нашого громадського життя, що відбувається, відмови від командно-репресивних методів регулювання суспільних відносин, визнання пріоритету загальнолюдських цінностей і особистості, гуманізації законодавства і демократизації державних органів.

Під час відпрацювання літературних джерел щодо генези та сучасного стану кримінології необхідно враховувати те, що до недавнього часу у висвітленні різних кримінологічних проблем переважав вузько-класовий, ідеологізований підхід. Це спрощувало в ряді випадків справжній зміст або ж спотворювало значення розглянутих поглядів і концепцій із самої проблеми злочинності та її причин. Тож при вивченні літератури рекомендується акцентувати увагу на фактичному змісті теорій, що розглядаються, критично ставитися до їхніх політизованих оцінок тощо.

Зародження та послідовний розвиток кримінологічних теорій слід розглядати у взаємозв'язку з історичними періодами. Проблеми злочинності багато разів висвітлювались у працях мислителів минулого, але системна зацікавленість нею виникла у другій половині XVIII століття, коли кримінологія почала формуватись у самостійну науку.

Сильним каталізатором у боротьбі різних думок, що пояснюють природу злочинної поведінки, стала праця Чезаре Беккарія «Про злочини і покарання» (1764 р.). Починаючи з цього часу, у кримінології виникли і нині існують школи, які пояснюють природу злочинності. Більшість кримінологів вважає, що в науці є дві великі школи: класична та позитивна, котрі продовжують свій закономірний розвиток і здобувають прихильників у різних видах теорій.

Тема 1. Поняття, предмет, методи та система кримінології.

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

1. Поняття кримінології як соціально-правової науки.
2. Предмет кримінології (злочинність, детермінація злочинності, особа злочинця, запобігання злочинності).
3. Завдання кримінології на сучасному етапі в Україні.
4. Функції кримінології.

Семінарське заняття № 2 – 2 год.

1. Методологія кримінології.
2. Співвідношення та взаємозв'язок предмета та метода кримінології. Загальнонаукові методи пізнання (логічний, висування гіпотез, експеримент, експертні оцінки та ін.). Приватно-наукові методи пізнання (соціологічні, математичні, статистичні, педагогічні, психологічні та ін.).
3. Місце кримінології в системі наук. Зв'язок кримінології з філософією, соціологією, економікою, психологією, педагогікою, статистикою, наукою управління. Кримінологія та правові науки: взаємозв'язок кримінології з

кримінальним, кримінально-процесуальним, кримінально-виконавчим, адміністративним правом. Зв'язок кримінології з криміналістикою, оперативно-розшуковою діяльністю та іншими юридичними науками та дисциплінами, які вивчаються в навчальних закладах МВС України.

4. Система кримінології як науки і як навчальної дисципліни. Загальна та Особлива частини кримінології.

Завдання для самостійної підготовки

1. Поняття кримінології як соціально-правової науки.
2. Предмет кримінології (злочинність, детермінація злочинності, особа злочинця, запобігання злочинності).
3. Завдання кримінології на сучасному етапі в Україні.
4. Функції кримінології.
5. Методологія кримінології.
6. Співвідношення та взаємозв'язок предмета та метода кримінології. Загальнонаукові методи пізнання (логічний, висування гіпотез, експеримент, експертні оцінки та ін.). Приватно-наукові методи пізнання (соціологічні, математичні, статистичні, педагогічні, психологічні та ін.).
7. Місце кримінології в системі наук. Зв'язок кримінології з філософією, соціологією, економікою, психологією, педагогікою, статистикою, наукою управління. Кримінологія та правові науки: взаємозв'язок кримінології з кримінальним, кримінально-процесуальним, кримінально-виконавчим, адміністративним правом. Зв'язок кримінології з криміналістикою, оперативно-розшуковою діяльністю та іншими юридичними науками та дисциплінами, які вивчаються в навчальних закладах МВС України.
8. Система кримінології як науки і як навчальної дисципліни. Загальна та Особлива частини кримінології.
9. Особливість вивчення кримінології в навчальних закладах МВС України.
10. Історія кримінології.
11. Шляхи підходу до злочинності та її причини в різних суспільно-економічних формаціях.
12. Етапи розвитку кримінологічної теорії.
13. Школи кримінології. Класичний, антропологічний, соціологічний напрями кримінології: їх основні ідеї та течії.
14. Етапи формування кримінології в радянський період.
15. Виникнення вітчизняної кримінології.
17. Сучасний стан кримінологічної науки в Україні.
18. Кримінологія та кримінологічні дослідження в зарубіжних країнах.

Тематика рефератів

1. Історія кримінології.
2. Школи кримінології.

3. Сучасний стан кримінологічної науки в Україні.
4. Кримінологія в зарубіжних країнах.

Тема 2. Поняття злочинності, її види та показники

Злочинність є однією з найгостріших проблем суспільства. Згідно з результатами опитувань громадської думки, проведених в останні десятиліття, люди багатьох країн ставлять її за значимістю на друге-третє місце після проблем економічного характеру.

Багато мислителів приділяли увагу цій проблемі. Перші думки з цього приводу можна знайти вже у Аристотеля і Платона, які висловлювались щодо злочинності, розглядаючи філософські проблеми суспільного устрою, етики людської поведінки. З початком формування суспільства сучасного типу увага до проблеми злочинності значно зросла.

Сучасний погляд на це явище почав формуватися у ХІХ ст. із запровадженням регулярних статистичних спостережень злочинності. Перші кримінальні статистичні звіти були складені у Франції у 1826 р. і з того часу почали друкуватися.

Проблемою визначення поняття злочинності та вивченням її кількісно-якісних характеристик займалися такі видатні кримінологи, як Віцин С.Є., Даньшин І.М., Долгова А.І., Зелінський А.Ф., Карпець І.І., Кудрявцев В.М., Кузнецова Н.Ф., Литвак О.М., Лунєєв В.В., Михайленко П.П., Хохряков Г.В. та інші.

У радянській кримінології після її відродження визначенню злочинності не приділялося достатньої уваги. Так, у першому підручнику з кримінології (Кримінология / Под ред. А.А. Герцензона, И.И. Карпеца, В.Н. Кудрявцева. – М., 1966. – С.55-57) цьому питанню був присвячений невеличкий параграф. У ньому вказувалось, що «злочинність містить у собі всю сукупність конкретних злочинів, вчинених у певний період часу в даному суспільстві, але не є простою сумою цих злочинів». Далі розглядалися стан, структура та динаміка злочинності. Особливо підкреслювалось, що злочинність є явищем соціальним.

Найбільш серйозною працею в 60-х роках про злочини і злочинність була монографія Н.Ф. Кузнецової «Преступление и преступность». «Злочинність – це відносно масове, історично мінливе, соціальне, що має кримінально-правовий характер, явище класового суспільства, що складається з усієї сукупності злочинів, які вчиняються у певній державі у певний період часу» – зазначала Н.Ф. Кузнецова. Основні положення цієї роботи дістали загальне визнання і відтворювалися у багатьох підручниках з кримінології.

Ряд авторів (Гишинський Я.І. та ін.) аналізували злочинність у ширшому контексті, як вид поведінки, що відхиляється від встановлених суспільством соціальних норм. У деяких роботах злочинність пропонувалося розглядати як своєрідну систему (Аванесов В.А., Віцин С.Є., Долгова А.І.).

Для досліджень злочинності радянського періоду були характерні певні методологічні недоліки, які стримували розвиток наукових поглядів на цю проблему, а саме:

1) ідеологічна забарвленість питання про злочинність, яка і досі не зникла повною мірою і продовжує обмежувати науковий пошук, знижує ступінь об'єктивності дослідження;

2) мало місце переважання юридичного підходу до розгляду злочинності при недостатньому застосуванні історичного, соціологічного, економічного та соціально-психологічного методів аналізу;

3) для значної кількості робіт характерним є загальнотеоретичний, умоглядний погляд на злочинність, явно недостатнє використання даних статистичного аналізу, результатів кримінологічних досліджень реального стану злочинності та окремих видів злочинів.

Сьогодні злочинність ми розглядаємо як мінливе, історично-перехідне, соціально-правове, масове явище, яке включає до себе сукупність всіх злочинів, скоєних на певній території за відповідний період часу, і яке характеризується кількісними і якісними показниками.

Злочинність має певні ознаки або властивості, що її характеризують та відмежовують від інших юридичних понять.

Розглядаючи основні показники злочинності, слід мати на увазі: їхні відносність, неповноту й умовність розподілу на кількісні та якісні, оскільки кожний із цих показників характеризує лише ту чи іншу сторону злочинності.

Показники злочинності важливо розглядати у їх зв'язку, адже вони характеризують одне суспільно небезпечне явище – злочинність.

Щодо питання про латентну злочинність, то необхідно засвоїти, що входить у це поняття; яке соціологічне й кримінологічне значення цього явища; співвідношення та зв'язок між показниками латентності й розкриттям злочинів; види латентності та її причини; відносний рівень латентності різних злочинів; методи виявлення і виміру латентності.

Звертаючись до соціально негативних наслідків злочинності, слід визначити кримінологічне і загально соціальне значення цієї проблеми, структуру соціальних наслідків злочинності і зміст кожної з її складових частин, можливості й шляхи встановлення «ціни злочинності».

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

1. Поняття злочинності та її ознаки.
2. Співвідношення злочинності і кримінального правопорушення.
3. Види злочинності (за статтю, за віком, за кількістю вчинених кримінальних правопорушень, за мотивацією, за формою вини, за сферами суспільного життя: організована, корупційна, професійна, рецидивна, агресивна, корислива, економічна, жіноча, злочинність неповнолітніх та молоді).

Семінарське заняття № 2 – 2 год.

1. Кількісні показники злочинності. Стан злочинності. Рівень злочинності. Компоненти рівня злочинності. Коефіцієнти інтенсивності злочинності. Коефіцієнт злочинної активності населення.

2. Динаміка злочинності й фактори, що на неї впливають.
3. Якісні показники злочинності (структура, характер, географія та топографія злочинності. Соціальні наслідки («ціна») злочинності.

Семінарське заняття № 3 – 2 год.

1. Поняття латентної злочинності та її види.
2. Методика визначення рівня злочинності.
3. Диференціація кримінальних правопорушень залежно від рівня їх латентності.
4. Фактори, що впливають на латентну злочинність.
5. Значення виявлення латентних кримінальних правопорушень.

Завдання для самостійної підготовки

1. Поняття злочинності та її ознаки.
2. Співвідношення злочинності і злочину.
3. Види злочинності (за статтю, за віком, за кількістю вчинених злочинів, за мотивацією, за формою вини, за сферами суспільного життя: організована, корупційна, професійна, рецидивна, агресивна, корислива, економічна, жіноча, злочинність неповнолітніх та молоді).
4. Кількісні показники злочинності. Стан злочинності. Рівень злочинності. Компоненти рівня злочинності. Коефіцієнти інтенсивності злочинності. Коефіцієнт злочинної активності населення.
5. Динаміка злочинності й фактори, що на неї впливають.
6. Якісні показники злочинності (структура, характер, географія та топографія злочинності. Соціальні наслідки («ціна») злочинності.
7. Поняття латентної злочинності та її види.
8. Методика визначення рівня злочинності.
9. Диференціація злочинів залежно від рівня їх латентності.
10. Фактори, що впливають на латентну злочинність.
11. Значення виявлення латентних злочинів.

Тематика рефератів

1. Диференціація злочинів у залежності від ступеня їх латентності.
2. Засоби виявлення латентних злочинів і їх використання в практиці органів внутрішніх справ.
3. Методика визначення рівня злочинності.

Тема 3. Детермінація злочинності

Детермінанти злочинності – одна з найскладніших проблем кримінології, у вирішенні якої особливо сильно проявилися наслідки вульгарно-ідеологічного підходу, яким страждали донедавна суспільствознавчі науки. З урахуванням цієї обставини при вивченні теми потрібно внести корективи в ті положення пічників й

інших джерел, у яких причини розглядалися як прояви класових протиріч. На цій підставі стверджується думка про корінне, принципове розходження злочинності і її причин у нашому суспільстві та в країнах з іншою політичною системою. Необхідно усвідомити, що детермінанти злочинності пов'язані з протиріччями у сфері економічних, політичних та інших соціальних відносин, які віддзеркалюються у їхній свідомості, психології й поведінці. Подібні протиріччя, природно, властиві й нашому суспільстві, але в силу низки конкретно-історичних умов і обставин набули в нашій країні особливих форм і гостроти, що й визначило негативні тенденції в розвитку злочинності.

На основі вивчення цієї теми важливо сформулювати «кримінологічний погляд» на навколишню дійсність, що дозволить оцінювати процеси і події, які відбуваються в державі, з погляду здатності впливати на моральний стан суспільства і поведінку людей, особливо ж – протиправну й злочинну.

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

1. Поняття кримінологічної детермінації.
2. Філософське обґрунтування кримінологічної детермінації як різновиду універсального зв'язку криміногенних явищ.
3. Система кримінологічної детермінації (причини, умови, кореляція, системно-структурний зв'язок та зв'язок станів)

Семінарське заняття № 2 – 2 год.

1. Поняття причин та умов злочинності в кримінології.
2. Класифікація причин та умов злочинності за:
 - механізмом їх дії;
 - соціальною природою;
 - рівнем їх функціонування;
 - змістом;
 - суттю;
 - часовою та територіальною розповсюдженістю.
3. Загальні чинники злочинності в Україні.

Завдання для самостійної підготовки

1. Поняття кримінологічної детермінації.
2. Філософське обґрунтування кримінологічної детермінації як різновиду універсального зв'язку криміногенних явищ.
3. Система кримінологічної детермінації (причини, умови, кореляція, системно-структурний зв'язок та зв'язок станів)
4. Поняття причин та умов злочинності в кримінології.
5. Класифікація причин та умов злочинності за:
 - механізмом їх дії;
 - соціальною природою;

- рівнем їх функціонування;
- змістом;
- суттю;
- часовою та територіальною розповсюдженістю.

6. Загальні чинники злочинності в Україні.

Тематика рефератів

1. Особливості кримінологічної детермінації
2. Сучасні чинники злочинності в Україні.

Тема 4. Особа злочинця

Вивчаючи тему, необхідно приділити увагу змісту соціальної сутності особи, яка вчинила злочин. Вона виражена у сукупності властивостей і ознак, які характеризують цю особу в різних її проявах і зумовлюють злочинну поведінку. Слід правильно з'ясувати співвідношення понять: «особа, яка вчинила злочин», «суб'єкт злочину», «обвинувачуваний» тощо. Важливо розібратись у відносних рамках поняття, застосованого лише до особи, визнаної судом винною у вчиненні злочину, хоча сукупність властивостей і ознак, що входять у це поняття, формується й існує до злочину, обумовлюючи його вчинення. Необхідно також звернути особливу увагу на наступні обставини: по-перше, здатність вчинити злочин обумовлена безпосередньо не уродженими біологічними особливостями людини, а соціальне набутими морально-психологічними її властивостями і якостями; по-друге, виражена в зазначеній здатності суспільна небезпека особи, що проявляється у фактичному вчиненні злочину, складається до цього і є підставою для індивідуального профілактичного впливу; по-третє, суспільна небезпека особи виявляється у вчиненні злочину не з фатальною неминучістю, а лише при наявності певних зовнішніх обставин у конкретній криміногенній ситуації.

Важливим є питання щодо співвідношення і взаємодії соціального й біологічного в структурі суб'єктів, які вчинили злочини. Правильне його вирішення полягає в тому, що злочин, як форма соціальної поведінки, оцінена правовою нормою, обумовлюється соціальними властивостями особи, що не ізольовані від біологічних особливостей людини, а перебувають з ними у певній взаємодії.

Вивчення особи, яка вчинила злочин(и), передбачає рівневий підхід: виділення загального, переважно теоретичного за своїм змістом поняття; потім групового поняття, що характеризує різні категорії злочинців – корисливих, насильницьких, неповнолітніх, рецидивістів, за видом злочину – вбивць, гвалтівників, хуліганів, злодіїв, хабарників тощо. І, нарешті, на рівні окремої особи – конкретної людини, яка вчинила злочин. Кожний із цих рівнів вивчення особи має певне наукове і практичне значення, про яке необхідно знати, щоб уміти використовувати у своїй майбутній професійній діяльності.

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

1. Кримінологічне вчення про особу злочинця.
2. Обсяг, рівні та способи вивчення особи злочинця в кримінології.
3. Соціологічна та правова характеристика особи злочинця.
4. Особа злочинця та суміжні поняття.

Семінарське заняття № 2 – 2 год.

1. Структура особи злочинця.
2. Сукупність ознак, що утворюють структуру особи злочинця.
3. Основні ознаки кримінологічної характеристики особи злочинця:
 - соціально-демографічні;
 - кримінально-правові;
 - соціальні ролі і статуси;
 - морально-психологічні властивості і психофізичні ознаки особи злочинця.

Семінарське заняття № 3 – 2 год.

1. Взаємодія соціального і біологічного в особі злочинця.
2. Біологічний стан особи як передумова розвитку її соціальних якостей.
3. Класифікація кримінальних правопорушень на підставі соціологічних та правових ознак.
4. Кримінологічна характеристика основних типів особи злочинця за:
 - характером анти суспільної спрямованості особи злочинця та змістом мотивації її злочинної поведінки;
 - ступенем глибини анти суспільної спрямованості особи злочинця та стійкістю її криміногенної мотивації.

Завдання для самостійної підготовки

1. Кримінологічне вчення про особу злочинця.
2. Обсяг, рівні та способи вивчення особи злочинця в кримінології.
3. Соціологічна та правова характеристика особи злочинця.
4. Особа злочинця та суміжні поняття.
5. Структура особи злочинця.
6. Сукупність ознак, що утворюють структуру особи злочинця.
7. Основні ознаки кримінологічної характеристики особи злочинця:
 - соціально-демографічні;
 - кримінально-правові;
 - соціальні ролі і статуси;
 - морально-психологічні властивості і психофізичні ознаки особи злочинця.
8. Взаємодія соціального і біологічного в особі злочинця.
9. Біологічний стан особи як передумова розвитку її соціальних якостей.
10. Класифікація злочинців на підставі соціологічних та правових ознак.
11. Кримінологічна характеристика основних типів особи злочинця за:

- характером анти суспільної спрямованості особи злочинця та змістом мотивації її злочинної поведінки;
- ступенем глибини анти суспільної спрямованості особи злочинця та стійкістю її криміногенної мотивації.

Тематика рефератів

1. Особа злочинця – ключова фігура злочину.
2. Описати особу відомого злочинця за ознаками структури особи злочинця.

Тема 5. Причини та умови конкретних кримінальних правопорушень

Детермінанти кожного злочину як умисного, так і необережного, є, з одного боку, особисті властивості конкретного індивіда – його потреби, погляди, інтереси, ставлення до різних соціальних цінностей і вимог, у тому числі правових; з іншого – сукупність зовнішніх обставин, які викликають намір і рішення скоїти умисний злочин або дію (бездіяльність), яка призвела до злочину з необережності. Тобто, існує взаємодія криміногенних властивостей особи, які склалися під впливом несприятливих умов її формування, із зовнішніми об'єктивними обставинами і ситуаціями. Можна визначити два рівні такої взаємодії особи з соціальною дійсністю. На першому створюється передумова, можливість скоїти злочин конкретною особою, на другому – ця можливість реалізується.

На цих рівнях проявляється також зв'язок між загальними причинами та умовами злочинності і причинами й умовами окремого злочину. Загальні причини й умови різними сторонами «входять» в індивідуальні умови соціалізації особи і водночас визначають конкретні ситуації, в яких вона діє. У свою чергу, детермінанти окремих злочинів відображають на індивідуальному рівні загальні причини й умови злочинності і ситуації, за яких скоюються злочини. Як бачимо, тут наявна діалектична єдність загального особливого і окремого. З урахуванням дворівневої взаємодії особи з об'єктивною дійсністю має вестися й аналіз причин та умов конкретного злочину.

У сучасній кримінології поняття причин конкретних злочинів не знайшло однозначного трактування. Ними деякі автори називають: 1) антигромадські погляди певного кола осіб; 2) зовнішні обставини, що сформували ці погляди; 3) різноманітні життєві ситуації, які у взаємодії з позицією особи викликають злочинні дії. Саме по собі це не викликає заперечень, але є занадто загальним. Намагаючись конкретизувати це поняття, одні з кримінологів у якості причини окремого злочину вказували на дефекти індивідуальної правової свідомості; інші – на «пережитки минулого» у свідомості і поведінці, неправильні погляди й уявлення; треті – на наявність у свідомості окремих осіб антисуспільної установки; четверті – на егоїзм, кар'єризм, корисливе ставлення до державної чи колективної власності. Але при такому підході незрозуміло, чому у окремих осіб деформується свідомість, стаючи антисуспільною, які інші властивості (якості) особи впливають на злочинну

поведінку і, нарешті, яка ж роль соціальних факторів, що власне формують свідомість особи злочинця.

Під безпосередньою причиною вчинення конкретного (одиночного) злочину слід розуміти ті негативні явища та процеси нашої дійсності, під впливом яких у винної особи виникають глибокі і стійкі антигромадські погляди та звички, що зумовлюють внаслідок криміногенної мотивації її внутрішню готовність вчинити злочинне посягання.

Умови – це об'єктивні обставини, які сприяють вчиненню злочину та досягненню злочинного результату. Вони викликають намір подальшого злочинного прояву.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Поняття причин та умов конкретного кримінального правопорушення.
2. Механізм злочинної поведінки.
3. Конкретна життєва ситуація та її роль у злочинній поведінці.

Завдання для самостійної підготовки

1. Поняття причин конкретних злочинів.
2. Умови конкретних злочинів.
3. Механізм злочинної поведінки.
4. Поняття конкретної життєвої ситуації.
5. Роль конкретної життєвої ситуації у злочинній поведінці.
6. Антигромадські погляди та їх вплив на злочинну поведінку.
7. Кримінальна субкультура та її вплив на злочинну поведінку.

Тематика рефератів

1. Механізм злочинної поведінки при вчиненні умисного злочину.
2. Конкретна життєва ситуація та її роль у злочинній поведінці.

Тема 6. Загальна теорія попередження злочинності

Засвоюючи тему, необхідно усвідомити, що правове регулювання запобігання злочинності виявляється в нормотворчій діяльності держави та її органів, яка визначає в законах та інших нормативно-правових актах, мету і завдання запобігання злочинності, коло суб'єктів, які здійснюють цю діяльність, їхню компетенцію, основні форми й методи цієї діяльності.

Зазначимо, що запобігання злочинності передбачає такий розвиток економіки, політики, ідеології, культури і побуту, який сприяв би усуненню негативних явищ громадського життя, котрі можуть проявитись як причини та умови злочинності. Така організація громадського життя повинна бути забезпечена належним правовим регулюванням.

Сутність правового регулювання полягає в тому, що правові норми стимулюють соціально-корисну поведінку, протидіючи факторам, які негативно

впливають на формування і життєдіяльність особи, і тим самим створюють умови для оптимального здійснення запобіжної діяльності.

Водночас нормативно-правові акти визначають завдання і заходи протидії злочинності, порядок, форми і методи здійснення цієї діяльності, функції різних її суб'єктів, координацію та взаємодію між ними. Закони й інші нормативні акти закріплюють відповідальність уповноважених осіб за виконання своїх обов'язків, суворе дотримання особистих і майнових прав, законних інтересів громадян і громадських формувань, що потрапляють у сферу попередження злочинності.

Право не може знищити економічні, соціально-культурні причини та умови злочинності, але воно може впливати на їхні прояви: локалізувати, блокувати, організувати належну протидію негативним явищам і процесам. Проведення такої роботи передбачає: поліпшення законодавства, його вдосконалення; точну і неухильну реалізацію законів та інших нормативно-правових актів; наявність бездоганно діючих механізмів, які забезпечують таку реалізацію.

Важливо усвідомлювати, що належна організація запобіжної діяльності здійснюється через кримінологічне планування (програмування). Воно є цілеспрямованим процесом із вироблення плану, в якому на основі цілей і завдань боротьби зі злочинністю намічаються шляхи та засоби їхнього вирішення, нормативного, інформаційного, організаційного, методичного і ресурсного забезпечення на повний часовий період.

Кримінологічне планування реалізується у формі управлінських документів-планів (програм).

Базою кримінологічного планування є прогноз даних про злочинність та явищ, що впливають на неї, а також стану боротьби з нею. При цьому розробники оцінюють існуючі можливості впливу на прогнозовані несприятливі тенденції злочинності й закладають у план (програму) відповідні заходи, прагнучи зруйнувати чи пом'якшити їх і, навпаки, стимулювати позитивні для суспільства тенденції.

Плани ж деталізують за завданнями, напрямками, функціями окремих суб'єктів боротьби із злочинністю. Організація цієї боротьби передбачає конкретні заходи, порядок, послідовність, терміни виконання відповідальних виконавців.

Під час вивчення теми рекомендується звернути увагу на визначення понять «попередження», «профілактика», «запобігання», «припинення» тощо. У спеціальній літературі, в тому числі і в підручниках із кримінології в цьому питанні немає органічної єдності. Поширеною є думка про те, що ці терміни є синонімами, які визначають одне і те ж поняття. З цим не погоджуються переважна більшість учених-кримінологів.

В цьому розділі кримінології мова йде виключно про спеціально-кримінологічне запобігання злочинності якому протистоять також так зване загально-соціальне попередження та діяльність щодо розкриття вчинених злочинів і покарання за них. Звичайно, ці напрями важливі, але вони здійснюються не для того, щоб запобігти вчинення злочинів. А тому вони не повинні розглядатись у

кримінології як засоби запобігання. Для цього існують інші науки, зокрема, економіка, педагогіка, кримінальне право, кримінально-виконавче право тощо.

Не менш важливим в питання про суб'єкти спеціально-кримінологічного запобігання, їх розподіл на спеціалізовані та не соціалізовані.

Головними суб'єктами діяльності, пов'язаних з запобіганням злочинності, є органи внутрішніх справ.

Курсант повинен визначитись відносно деяких сумнівних тверджень підручника, який, зокрема вважає, що суд і прокуратура виконують функції спеціалізованих суб'єктів. З цим важко погодитись – незалежний суд підкоряється тільки закону. Прокурор також керується виключно законом. Спеціально-кримінологічне запобігання злочинності прерогатива виконавчої влади. Суд і прокуратура – в окремих справах виявляють криміногенні фактори і відповідно до закону вимагають їх усунення, але самі вони цього не вчинюють. А крім того, цей напрямок діяльності судової влади навряд чи можна вважати головним.

Ефективність запобіжної діяльності значною мірою залежить від її координації та планування. В свою чергу планування, є неможливим без кримінологічного прогнозування – науково обґрунтованого висновків щодо майбутнього стану злочинності в державі чи окремому регіоні.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Поняття попередження злочинності.
2. Цілі, задачі і функції попередження злочинності.
3. Класифікація заходів попередження злочинності, основні вимоги до них.
4. Форми спеціально-кримінологічного попередження кримінальних правопорушень (профілактика, запобігання, припинення злочинів).
5. Об'єкти та суб'єкти попередження злочинності.

Завдання для самостійної підготовки

1. Поняття попередження злочинності. Попередження злочинності і суміжні поняття.
2. Цілі, задачі і функції попередження злочинності.
3. Форми спеціально-кримінологічного попередження злочинів (профілактика, запобігання, припинення злочинів).
4. Види профілактики злочинів.
5. Класифікація заходів попередження злочинності, основні вимоги до них.
6. Система заходів впливу на злочинність.
7. Попередження злочинів – пріоритетний напрямок у боротьбі зі злочинністю.
8. Комплексні програми профілактики правопорушень.
9. Співвідношення попередження злочинів з іншими напрямками впливу на злочинність.
10. Об'єкти спеціально-кримінологічного попередження злочинності.
11. Суб'єкти попередження злочинів, їх види.

12. Особливості попередження окремих видів злочинності.

Тематика рефератів

1. Попередження злочинів – пріоритетний напрямок державної політики.
2. Значення профілактики злочинів для запобігання злочинності.

Тема 7. Поняття віктимології та віктимологічна профілактика

Під час засвоєння теми необхідно зазначити, що віктимологія – це самостійний напрям у кримінології, який досліджує характер і поведінку жертви злочину, її взаємозв'язок і взаємовідносини зі злочинцем на стадіях до, під час, і після вчинення злочину. Тож у причинному комплексі індивідуальної злочинної поведінки не можна не враховувати вплив віктимологічного аспекту.

Необхідно акцентувати, що завдання віктимології полягає у вивченні особи потерпілого злочину, і що злочинну поведінку вона вивчає під кутом зору зумовленості її такими якостями потерпілого, що створюють підґрунтя стати жертвою злочину.

Віктимна поведінка буває необережною, ризикованою, об'єктивно небезпечною для самого потерпілого й у силу цього може сприяти створенню криміногенної ситуації, а в деяких випадках – сприяти вчиненню злочину.

Варто навести дані кримінологічних досліджень і кримінальної статистики, що багато протиправних діянь обумовлені провокуючою поведінкою самої жертви злочину.

Віктимологічні дослідження здійснюються на двох основних рівнях, що співвідносяться між собою як злочин (особливе) і злочинність (загальне).

Вивчення на особливому рівні дає можливість розцінювати поведінку жертви злочину як фактор, який може вплинути на зародження і розвиток у злочинця намірів протиправного характеру. Вивчення на загальному рівні допомагає встановити закономірності віктимної поведінки, виявити її причини.

Кінцевою метою віктимології є підвищення ефективності попередження конкретних злочинів і профілактика злочинності в цілому шляхом впливу безпосередньо на потерпілих, а також організація правового виховання, орієнтованого як на потенційних потерпілих, так і на можливих злочинців.

Надаючи кримінологічну характеристику змісту суїцидальної поведінки, важливо пояснити її сутність соціально-психологічного механізму і знайти в ньому місце причин та умов, які цьому сприяли. Варто також вміти виділяти основні напрями її усунення або нейтралізації.

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

1. Виникнення віктимології як науки.
2. Поняття віктимології та її види.
3. Кримінологічна віктимологія та її предмет.
4. Поняття жертви злочину, її кримінологічне значення.

Семінарське заняття № 2 – 2 год.

1. Співвідношення понять «жертва» і «потерпілий». Роль потерпілого в утворенні криміногенної ситуації.
2. Віктимність та віктимізація.
3. Види та рівні віктимності.
4. Класифікація потерпілих від кримінальних правопорушень.

Семінарське заняття № 3 – 2 год.

1. Поняття віктимологічної профілактики, її види та загальна характеристика.
2. Поняття суїцидальної поведінки.
3. Механізм суїцидальної поведінки.
4. Проблеми суїциду в Україні та в інших державах.

Завдання для самостійної підготовки

1. Виникнення віктимології як науки.
2. Поняття віктимології та її види.
3. Кримінологічна віктимологія та її предмет.
4. Поняття жертви злочину, її кримінологічне значення.
5. Співвідношення понять «жертва» і «потерпілий».
6. Роль потерпілого в утворенні криміногенної ситуації.
7. Віктимність та віктимізація.
8. Види та рівні віктимності.
9. Класифікація потерпілих від злочину.
10. Поняття віктимологічної профілактики, її види та загальна характеристика.
11. Значення віктимологічної профілактики.
12. Поняття суїцидальної поведінки.
13. Механізм суїцидальної поведінки.
14. Проблеми суїциду в Україні та в інших державах.
15. Обставини, що обумовлюють суїцидальну поведінку молоді.
16. Обставини, що зумовлюють суїцидальну поведінку серед працівників органів Національної поліції, та шляхи їх подолання.

Тематика рефератів

1. Проблема суїциду в Україні.
2. Проблеми суїциду в зарубіжних державах.

Тема 8. Кримінологічне прогнозування та планування заходів протидії злочинності

Кримінологічне прогнозування необхідно розглядати у нерозривному зв'язку із вивченням злочинності та передбаченням її розвитку в майбутньому, а також інших кримінологічних проблем. Зауважимо, що це особлива форма наукового

пізнання, де проявляється одна з функцій кримінологічної науки. Полягає вона в оцінці найімовірнішого стану злочинності в майбутньому (прогностична функція). Прогнозування є необхідною науковою основою адекватного реагування суспільства на зміни, що відбуваються в злочинності, організації ефективного впливу на неї. Розуміння кримінологічного прогнозування не буде повним, якщо не розібратись в умовах наукового прогнозування, тобто в наявності достовірної інформації про злочинність і пов'язаних з нею соціальних явищах; в об'єктивності суджень, оцінок та використанні сучасних методів прогнозування; в особливостях імовірності прогнозу, безперервності та багатоваріантності прогнозування.

Розглядаючи види кримінологічних прогнозів, їх доцільно класифікувати за об'єктами прогнозування, обсягами і термінами. Особливу увагу слід звернути на методи прогнозування злочинності, оскільки в майбутній практичній діяльності, можливо, доведеться використовувати ці методи. Важливо знати не лише суть таких методів, як екстраполяція, експертні оцінки, моделювання, але їхні переваги та недоліки.

Прогнозування індивідуальної злочинної поведінки – питання, яке тією чи іншою мірою виникатиме у майбутній професійній діяльності. При цьому потрібно, насамперед, врахувати, що для індивідуального прогнозу характерні ті ж умови й особливості, що й для прогнозу злочинності. Важливо мати чітке уявлення про об'єкти індивідуального прогнозування – категоріях осіб, щодо яких прогнозування можливе і необхідне, а також про характер даних, що є інформаційною основою прогнозування індивідуальної злочинної поведінки.

Планування боротьби зі злочинністю також належить до тих питань, з якими доведеться безпосередньо зіштовхнутися у своїй майбутній практичній діяльності. Тому важливо знати існуючі види планування правоохоронної діяльності, а також нормативно-правове регулювання кримінологічного планування, його сутність, порядок підготовки і проведення, підрозділи, які цим займаються, та терміни проведення.

Семінарське заняття – 2 год.

1. Поняття, строки та мета кримінологічного прогнозування.
2. Завдання, мета та значення кримінологічного прогнозування.
3. Поняття, принципи, етапи, зміст та значення кримінологічного планування.
4. Співвідношення прогнозування та планування боротьби зі злочинністю.

Завдання для самостійної підготовки

1. Поняття кримінологічного прогнозування.
2. Прогностична функція кримінології та кримінологічний прогноз.
3. Види кримінологічних прогнозів
4. Методи прогнозування злочинності.
5. Сутність методів екстраполяції, експертних оцінок, моделювання, їх переваги та недоліки.

6. Прогнозування індивідуальної злочинної поведінки.
7. Об'єкти індивідуального прогнозування.
8. Планування запобігання злочинності.
9. Види планування правоохоронної діяльності.
10. Нормативно-правове регулювання кримінологічного планування.
11. Сутність кримінологічного планування запобігання злочинності.
12. Порядок підготовки і проведення планування запобігання злочинності.
13. Терміни проведення планування запобігання злочинності.

Тематика рефератів

1. Значення кримінологічного прогнозування для запобігання злочинності.
2. Планування запобігання злочинності як запорука зниження її показників.

Тема 9. Організація та методика кримінологічних досліджень

Для правильної організації протидії злочинності та визначення перспективних форм та методів попередження злочинності кримінологами здійснюються кримінологічні дослідження.

Кримінологічне дослідження – один із видів соціального пізнання у його широкому розумінні. Воно здійснюється з використанням усіх методів вивчення суспільних явищ.

На підставі проведених кримінологічних досліджень розробляються пропозиції щодо вдосконалення діяльності суб'єктів попередження або запобігання злочинності. Результати дослідження можуть слугувати підставою для внесення пропозицій щодо вдосконалення нормативного регулювання правоохоронної діяльності, використання в підготовці кадрів, правового виховання.

Для успіху кримінологічного дослідження його необхідно методично правильно організувати.

Основним забезпечуючим документом являється план або робоча програма, в якому визначені мета і завдання дослідження, об'єм і методика його проведення. План також являється творчим документом, який дозволяє вести дослідження цілеспрямовано, економно і методично правильно.

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

1. Поняття та значення кримінологічного дослідження.
2. Методика та методи кримінологічних досліджень.
3. Завдання, об'єкти та суб'єкти кримінологічних досліджень.
4. Поняття кримінологічної інформації та основні вимоги, що пред'являються до кримінологічної інформації (повнота, достовірність, своєчасність, можливість зіставлення).
5. Джерела кримінологічної інформації та їх загальна характеристика.

Семінарське заняття № 2 – 2 год.

1. Етапи кримінологічних досліджень.
2. Програма та робочий план дослідження.
3. Збір та відпрацювання емпіричної інформації.
4. Аналіз результатів, їх використання у практичній діяльності.

Завдання для самостійної підготовки

1. Завдання, об'єкти та суб'єкти кримінологічних досліджень.
2. Вивчення злочинності – необхідна умова ефективного і науково обґрунтованого її запобігання.

Поняття кримінологічної інформації. Основні вимоги, що пред'являються до неї (повнота, достовірність, своєчасність, зіставлення). Джерела кримінологічної інформації та їх загальна характеристика.

Методи, які використовуються у кримінологічних дослідженнях (загальнонаукові і окремо наукові, опитування, спостереження, експеримент, моделювання та ін.).

Організація кримінологічних досліджень (підготовчий, робочий та заключний етапи). Програма і робочий план дослідження. Збір та відпрацювання емпіричної інформації. Аналіз результатів, їх використання у практичній діяльності.

Тематика рефератів

1. Провести власне кримінологічне спостереження з використанням не менше трьох методів та зі складанням програми та плану спостереження.

Питання для підсумкового контролю

Перелік питань для підготовки до екзамену

1. Поняття та предмет кримінології.
2. Завдання та функції кримінології.
3. Методологія і методи кримінології.
4. Система курсу кримінології як науки і навчальної дисципліни.
5. Місце кримінології в системі наук, її співвідношення з суспільними та правовими галузями знань.
6. Теоретичне і практичне значення кримінології, використання кримінологічних знань у практичній.
7. Етапи розвитку кримінологічної теорії, школи кримінології.
8. Класичний напрямок кримінології, його основні ідеї і течії.
9. Антропологічний напрямок кримінології, його основні ідеї і течії.
10. Соціологічний напрямок у кримінології, його основні ідеї і течії.
11. Історія розвитку кримінологічної науки в Україні.
12. Сучасний стан кримінологічної науки в Україні.
13. Поняття злочинності та її ознаки.
14. Кількісні показники злочинності.
15. Якісні показники злочинності.
16. Латентна злочинність, її види та засоби виявлення.

17. Загальне поняття кримінологічної детермінації.
18. Причини злочинності та їх класифікація.
19. Умови злочинності та їх класифікація.
20. Види криміногенних детермінант.
21. Загальні чинники злочинності в Україні.
22. Поняття та ознаки особи злочинця.
23. Соціально-демографічні ознаки особи злочинця.
24. Кримінально-правові ознаки особи злочинця.
25. Соціальні ролі і статус особи злочинця.
26. Морально-психологічні характеристики особи злочинця.
27. Співвідношення соціального і біологічного в особі злочинця.
28. Класифікація злочинців.
29. Типологія злочинців.
30. Поняття причин та умов конкретних кримінальних правопорушень.
31. Механізм злочинної поведінки.
32. Конкретна життєва ситуація та її роль у злочинній поведінці.
33. Поняття, предмет та функції віктимології.
34. Поняття жертви злочину та її відмінність від потерпілої особи.
35. Класифікація потерпілих та її значення для профілактики злочинів.
36. Характеристика зв'язку «злочинець-потерпілий».
37. Поняття віктимності та її види.
38. Механізм суїцидальної поведінки.
39. Організація та етапи кримінологічного дослідження.
40. Методика кримінологічних досліджень.
41. Поняття кримінологічного прогнозування, його завдання, види і методи.
42. Поняття, мета, завдання і значення планування заходів протидії злочинності.
43. Види і методи кримінологічного планування.
44. Поняття та принципи попередження злочинності.
45. Класифікація заходів попередження злочинності.
46. Загально-соціальне попередження злочинності.
47. Спеціально-кримінологічне попередження злочинності.
48. Індивідуальне попередження злочинності.
49. Віктимологічний аспект попередження злочинності.
50. Об'єкт попередження злочинності.
51. Суб'єкти попередження злочинності.
52. Поняття координації попередження злочинності, її види, засоби забезпечення, суб'єкти.
53. Організація попередження злочинів органами Національної поліції.
54. Поняття Особливої частини кримінології, її значення і завдання.
55. Причини і умови організованої злочинності.
56. Попередження організованої злочинності.
57. Причини і умови корупційної злочинності.

58. Попередження корупційної злочинності.
59. Причини і умови професійної злочинності.
60. Попередження професійної злочинності.
61. Причини і умови рецидивної злочинності.
62. Попередження рецидивної злочинності.
63. Причини і умови агресивної злочинності.
64. Попередження агресивної злочинності.
65. Криміногенні чинники, які детермінують злочинність неповнолітніх.
66. Попередження злочинності неповнолітніх.
67. Детермінанти корисливої злочинності.
68. Попередження корисливої злочинності.
69. Причини і умови економічної злочинності.
70. Попередження економічної злочинності.
71. Криміногенні чинники, які детермінують жіночу злочинність.
72. Попередження жіночої злочинності.
73. Особливості попередження негативних соціальних явищ, пов'язаних зі злочинністю.
74. Кримінологічне значення попередження пияцтва.
75. Кримінологічна характеристика і попередження наркотизму.

Рекомендована література:

Базова:

1. Голіна В.В., Головкін Б.М. Кримінологія: Загальна та Особлива частина. Навчальний посібник. – Х.: Право, 2014. – 513 с.
2. Джужа О. М., Моїсєєв Є. М., Василевич В. В. Кримінологія: Навчально-методичний посібник / О. М. Джужа, Є. М. Моїсєєв, В. В. Василевич: За заг. ред. О. М. Джужи. – К.: Атіка, 2003. – 400 с.
3. Дрьомін В.М. Кримінологія. Навчально-методичний посібник / В.М. Дрьомін, Ж.В. Мандриченко, Т.В. Мельничук, Ю.О. Стрелковська, А.І. Марчук, А.М. Ізовіта, С.А. Ілько, Н.О. Федчун, В.Я. Цитряк. – Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. – 144 с.
4. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. / А. П. Закалюк. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2007. – кн. 1: Теоретичні засади та історія української науки. – 2007. – 424 с.; кн. 2: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих злочинів. – 2007. – 712 с.; кн. 3: «Практична кримінологія». – 2008. – 320 с.
5. Запобігання правопорушенням у місцях позбавлення волі./О.М. Джужа., В.В. Василевич., О.Г. Колб., В.П. Захаров та ін.: Навчальний посібник. – Луцьк, 2010. – 543 с.
6. Зелинский А. Ф. Криминология / А. Ф. Зелинский. – Харьков, 2000. – 240 с.

7. Зелінський А. Ф. Перспективи подальшого розвитку кримінології / А. Ф. Зелинский // Право України. – 2001. – № 1. – С. 55 – 57.
8. Иншаков С. М. Зарубежная криминология / С. М. Иншаков. – М.: Издательская группа ИНФРА-М – НОРМА, 1997. – 383 с.
9. Конституція України [Електронний ресурс]: закон України від 28. 06. 1996 р. № № 742-VII від 21. 02. 2014 р. із змін., внес. згідно із Законами України: за станом на 15. 05. 2014 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
10. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]: закон України № 2341-III із змін., внес. згідно із Законами України: за станом на 13. 08. 2020 р., підстава – № 768-IX. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]: закон України від 19. 10. 2012 р. № 4651-VII із змін., внес. згідно із Законами: за станом від 13. 08. 2020 р., підстава – № 817-X. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
12. Кримінологія: Загальна та Особлива частини: підручник/ І. М. Даньшин, В.В. Голіна, М.Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В.В. Голіни. – 2-ге вид. перероб. і доп. – Х.: Право, 2009. – 288 с.
13. Кримінологія: Навч. посібник / За заг. ред. О.М. Джужі. – К.: Атіка, 2009. – 312 с.
14. Криминология: Учебник / Под ред. акад. В. Н. Кудрявцева, проф. В. Е. Эминова. – 2-е изд. перераб. и доп. – М., 2000. – 534 с.
15. Криминология: приглашение к дискуссии: монография / Авт. кол.: А. В. Беляба, Э. В. Виленская, Э. А. Дидоренко, Б. Г. Розовский. – Луганск: РИО ЛИВД, 2000 – 318 с.
16. Криминология: Учебное пособие для юридических вузов / Кузнецова Н. Ф., Аргунова Ю. Н. – М.: Зерцало-М, 2001. – 208 с.
17. Кримінологія: Спеціалізований курс лекцій зі схемами (Загальна та Особлива частини): Навч. посібник / За заг. ред. О. М. Джужі. – К.: Атіка, 2001. – 368 с.
18. Криминология: Учебник / Под. ред. В. Н. Бурлакова, Н. М. Кропачева. – СПб.: Санкт-Петербургский гос. ун-т. Питер, 2002. – 432 с.
19. Кримінологія: Практикум / Уклад. О. М. Джужа, Г. І. Піщенко, О. Ф. Гіда. – К.: НАВСУ, 2003. – 56 с.
20. Кримінологія: підручник./ В.С. Ковальський, Г.С. Семаков, О.М. Костенко. – К.: Юрінком Інтер, 2017. – 344 с.
21. Кримінологія: навч. посіб. / О. М. Джужа, В. В. Василевич, Ю. Ф. Іванов, П. М. Опансенко, В. Г. Пшеничний, В. Г. Сюравич; За заг. ред. О. М. Джужі. – К.: Прецедент, 2004. – 208 с.
22. Кримінологічна віктимологія: навч. посіб. / За заг. ред. О. М. Джужі. – К.: Атіка, 2006. – 352 с.
23. Криминология: Учебник / Под ред. акад. В. Н. Кудрявцева, проф. В. Е. Эминова. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2006. – 678 с.

24. Кримінологія: навчально-методичний посібник / За ред. О. М. Джужи. – К.: Атіка, 2008. – 316 с.
25. Кримінологія: Навч. посіб. / Ю. Ф. Іванов., О. М. Джужа. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2008. – 264 с.
26. Кримінологія: підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін.; за заг. ред. Ю.В.Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. – 2-ге вид. перероб. та допов. – Харків: Право, 2018. – 416 с.
27. Кримінологія: Загальна та Особлива частина [Підручник для студентів юрид. спец. вищ. навч. закладів] / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, О. Г. Кальман, О. В. Лисодед; За ред. проф. І. М. Даньшина. – Харків: Право, 2009. – 288 с.
28. Кримінологія: Навчальний посібник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Г. Колб та ін.; За заг. ред. док. юрид. наук. проф. О. М. Джужи. – К.: Атіка, 2009. – 312 с.
29. Кримінологія (Особлива частина) : навчальний посібник/ Кол. авторів : Блага А. Б., Васильєв А. А., Давиденко Л. М. та ін.; за заг. ред. О. М. Литвинова; наук. ред. серії О. М. Бандурка. – Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2011. – 347 с.
30. Кримінологічні засади запобігання злочинам в установах виконання покарань України (Пенітенціарна кримінологія)»: посібник / за ред. О.М. Джужі. – К.: НАВС, 2013. – 620 с.
31. Курс кримінології: Загальна частина: Підручник: У 2 кн. / О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін.; За заг. ред. О. М. Джужи. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.
32. Курс кримінології: Особлива частина: Підручник: У 2 кн. / М. В. Корнієнко, Б. В. Романюк, І. М. Мельник та ін.; За заг. ред. О. М. Джужи. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 480 с.
33. Про Національну поліцію [Електронний ресурс]: закон України від 02. 07. 2015 р. № 580-VIII. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.
34. Про державну статистику [Електронний ресурс]: закон України від 19. 04. 2014 р. № 1170-XVII (1170-18). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
35. Про захист суспільної моралі [Електронний ресурс]: закон України від 05. 03. 2015 р. № 173-VIII (173-19). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
36. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними [Електронний ресурс]: закон України від 11. 08. 2013 р. № 406-VII (406-18). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
37. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: закон України від 16. 07. 2015 р. № 630-VIII (630-19). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
38. Про попередження насильства в сім'ї [Електронний ресурс]: закон України від 15. 11. 2001 р. № 2789-III змін. і доп., внес. згідно із Законами України № 599-VI. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

39. Профілактика злочинів: Підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич О. Ф. Гіда та ін.; За заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О. М. Джужи. – К.: Атіка, 2011. – 720 с.

Допоміжна

1. Абельцев С. Н. Личность преступника и проблемы криминального насилия / С. Н. Абельцев. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 208 с.

2. Абросімова Ю. А. Кримінально-психологічні особливості злочинності неповнолітніх на загальному та регіональному рівнях / Абросімова Ю. А. // Часопис Київського ун-ту права. – 2007. – № 1. – С. 156-162.

3. Акимжанов Т. Организованная преступность как объект криминологического исследования / Т. Акімжанов // Российский следователь. – 2006. – № 3. – С. 27-29.

4. Акимов Н. В. Виктимологические аспекты преступлений, совершаемых в отношении сотрудников органов внутренних дел / Н. В. Акимов // Российский следователь. – 2006. – № 1. – С. 32-36.

5. Александров Ю. В., Гель А. П., Семаков Г. С. Кримінологія: Курс лекцій / Ю. В. Александров, А. П. Гель, Г. С. Семаков. – К.: 2002. – 296 с.

6. Артеменко Олексій Миколайович. Кількісні та якісні показники злочинів проти порядку проходження військової служби. Вісник Кримінологічної асоціації України № 3 (17) : збірник наукових праць [редкол. О. М. Артеменко (голов. ред.) та ін.]. – Харків : ХНУВС, 2017. – С. 200-209.

7. Бабенко А. М. Запобігання органами внутрішніх справ незаконному культивуванню наркотиковмісних рослин: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12. 00. 08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право / Андрій Миколайович Бабенко. – К., 2007. – 20 с.

8. Бандурка А. М, Давыденко Л. М. Преступность в Украине: причины и противодействие: монография / А. М. Бандурка, Л. М. Давыденко: МВД Украины. НУВД. – Х.: Основа, 2003. – 367 с.

9. Бандурка О.М., Литвинов О.М. Механізм злочинної поведінки. Вісник Кримінологічної асоціації України № 3 (14): збірник наукових праць [редкол. О. М. Бандурка (голов.ред.) та ін.]. – Харків : ХНУВС, 2016. – 110-120 С.

10. Баронин А. С. Психологический профиль убийц. Пособие по криминальной психологии и криминалистике / А. С. Баронин. – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2001. – 175 с.

11. Бек В. Л. Теорія статистики: Курс лекцій. – Навч. посібник / В. Л. Бек. – К.: ЦУЛ, 2002. – 288 с.

12. Блажківський Є. Актуальні питання боротьби зі злочинністю (Ситуація в Києві) / Є. Блажківський // Вісник прокуратури. – К., 2007. – № 3. – С. 23-27.

13. Бузало П. М., Денисов С. Ф., Кириченко О. В. Кримінологія: навч. пос. / П. М. Бузало, С. Ф. Денисов, О. В. Кириченко: Центр учбової літератури, 2007. – 192 с.

14. Бондарев В. В. Насильство серед військовослужбовців (поняття, характеристика, причини та профілактика): монографія / В. В. Бондарев. – К., 2002. – 271 с.
15. Борисов С. Багровые хроники: Преступники и преступления / С. Борисов. – М.: Книги «Искателя», 2004. – 319 с.
16. Боротьба з відмиванням коштів: правовий, організаційний та практичний аспекти / Держ. комітет фінансового моніторингу України. Ін-т законодавства ВР України; С. Г. Гуржій, О. Л. Копиленко, Я. В. Янушевич, О. Ю. Фещенко, А. Т. Ковальчук; Ред. М. Я. Азарова. – К.: Парламентське вид-во, 2005. – 215 с.
17. Бублейник В. А. Боротьба з незаконним збутом наркотичних засобів: кримінально-правовий і кримінологічний аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12. 00. 08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право / В. А. Бублейник: КНУ ім. Т. Г. Шевченка. – К., 2007. – 20 с.
18. Бугера О. Проблеми використання засобів масової інформації для запобігання злочинності неповнолітніх / О. Бугера // Право України. – 2007. – № 4. – С. 115-118.
19. Будз В. Визначення поняття особистості жінки-рецидивістки: деякі проблеми / В. Будз // Право України. – 2006. – № 10. – С. 100-104.
20. Голіна В. В. Запобігання злочинності в Україні: навч. посібник / В. В. Голіна. – Х.: Нац. юрид. акад., 2007 – 107 с.
21. Голіна В. В. Кримінологічні та кримінально-правові проблеми боротьби з бандитизмом: соціально-правове і кримінологічне дослідження: монографія / В. В. Голіна. – Харків: Регіон-інформ, 2004. – 210 с.
22. Голіна В. Соціальні умови активації осіб, які потерпіли від злочинів у захисті своїх прав та законних інтересів / В. В. Голіна // Вісник Академії правових наук. – Х., 2007. – № 1. – С. 184-193.
23. Головкін Б. Дослідження смислової сфери особистості корисливо-наси́льницького злочинця / Б. Головкін // Вісник прокуратури. – К., 2007. – № 7. – С. 77-85.
24. Головкин Б. Н. Конфликт интересов как фактор коррупции/ Б.Н. Головкин, А.В. Белецкий // Norwegian Journal of development of the International Science. – 2018. – №18, vol. 2. – С. 68-71.
25. Головкин Б.Н. Роль институтів громадянського общества в предотвращении коррупции/ Б.Н. Головкин, О.В. Новиков // Norwegian Journal of development of the International Science. – 2018. – № 17, vol. 5. – С. 56–60.
26. Гримаймо В. Неоднорідне психічне ставлення особи до обставин, вчиненого нею: загальна постановка проблеми / В. Гримаймо // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 5. – С. 137-142.

27. Гришко О. До проблем віктимності осіб похилого віку при вчиненні проти них злочинів / О. Гришко // Підприємництво, господарство і право. – К., 2007. – № 1. – С. 105-109.
28. Губанова О. Особистість гвалтівника: щодо статі злочинця// Право України / О. Губанова. – К., 2007. – № 6. – С. 122-126.
29. Гуляева К. Ю. Агрессивность и ее особенности в подростковом возрасте / К. Ю. Губанова // Вестник Москов. ун-та МВД России. – 2007. – № 3. – С. 68-72.
30. Даньшин И. Н. Общетеоретические проблемы криминологии: монография / И. И. Даньшин. – Харьков: Прапор, 2005. – 224 с.
31. Джужа О. М., Василевич В. В., Копан О. В. та ін. Організована злочинність в Україні та країнах Європи: Посібник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. В. Копан та ін.: За заг. ред. проф. О. М. Джужи. – К.: Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2007. – 248 с.
32. Джужа О. М., Моїсєєв Є. М., Третьякова Т. А. Стислий словник кримінологічних термінів: навчальний посібник / О. М. Джужа, Є. М. Моїсєєв, Т. А. Третьякова: Під заг. ред. Джужи О. М.; НАВСУ. – К., 2000. – 157 с.
33. О. М. Джужа, Є. М. Моїсєєв Проблема потерпілого від злочину (кримінологічний та психологічний аспект): Навч. посіб. / О. М. Джужа, Є. М. Моїсєєв. – К.: Укр. акад. внутр. справ, 1994. – 51 с.
34. О. М. Джужа, Є. М. Моїсєєв Проблеми кримінальної віктимології (кримінологічний, психологічний та пенітенціарні аспекти): монографія / О. М. Джужа, Є. М. Моїсєєв. – К.: НВТ «Правник». – Нац. акад. внутр. справ України, 1998. – 84 с.
35. Джужа О. М., Чернявський С. С. Місце і роль кримінологічних досліджень у протидії економічній злочинності в Україні / О. М. Джужа, С. С. Чернявський // Науковий вісник НАВСУ. – 2005. – № 1. – С. 89-95.
36. Джужа О. М. Кримінологічна характеристика та типологія осіб, які поширюють ВІЛ-інфекцію / О. М. Джужа // Науковий вісник НАВСУ. – 2000. – № 2. – С. 169-177.
37. Джужа О. М., Кирилюк А. В. Сучасний погляд на розвиток кримінології / О. М. Джужа, А. В. Кирилюк // Право України. – 2003. – № 2. – С. 97-101.
38. Джужа О., Голосніченко Д., Кирилюк А. Джерела кримінологічної інформації про стан злочинності в Україні / О. Джужа, Д. Голосніченко, А. Кирилюк // Право України. – 2003. – № 12. – С. 65-70.
39. Задорожный В. И. Проблемы совершенствования организационного и правового обеспечения виктимологической профилактики преступлений / В. И. Задорожный // Российский следователь. – 2006. – № 3. – С. 34-38.
40. Зелінський А. Ф. Перспективи подальшого розвитку кримінології / А. Ф. Зелинский // Право України. – 2001. – № 1. – С. 55-57.

41. Іщук О.С. Структурні рівні організації кримінологічної діяльності. Вісник Кримінологічної асоціації України № 2 (13): збірник наукових праць [редкол. О. С. Іщук (голов.ред.) та ін.]. – Харків : ХНУВС, 2016. – 109-119 С.
42. Керопян А.А., Кулик К.Д. Віктимологічна характеристика жертви злочинів проти статеві недоторканості [Електронний ресурс]/ А.А. Керопян, К.Д. Кулик // Порівняльно-аналітичне право. – 2017. – № 5. – С. 299-302. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/5_2017/90.pdf.
43. Киберпреступность в Украине набирает обороты [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ru.golos.ua/social_problem/12_11_30_kiberprestupnost_v_ukraine_nabiraet_oboroty_i.
44. Конвенція про кіберзлочинність. Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 23.11.2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_575.
45. Кіберзлочинність в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.science-community.org/ru/node/16132>.
46. Колодяжний Максим Геннадійович. Стратегія зменшення можливостей вчинення злочинів. Вісник Кримінологічної асоціації України № 1 (15): збірник наукових праць [редкол. М. Г. Колодяжний (голов. ред.) та ін.]. – Харків : ХНУВС, 2017. – 93-100 С.
47. Коноваленко О. Корисливо-наси́льницькі злочини проти власності: їх кількісно-якісний аналіз / О. Коноваленко // Право України. – 2006. – № 2. – С. 70-73.
48. Коноваленко О. Особа злочинця корисливо-наси́льницької спрямованості: кримінологічна характеристика і типологія / О. Коноваленко // Право України. – 2006. – № 4. – С. 75-78.
49. Коноваленко О. Рівень і тенденції корисливо-наси́льницьких злочинів проти приватної власності // Право України. – 2007. – № 2. – С. 78-82.
50. Коновалова О. Б. Признаки и формы реализации угрозы совершения террористических действий / О. Б. Коновалова // Российский следователь. – 2007. – № 12. – С. 6-9.
51. Кулик К.Д., Земська Ю.О. Взаємодія жертви та злочинця у злочинах проти статеві свободи та статеві недоторканості особи [Електронний ресурс]/ К.Д. Кулик, Ю.О. Земська // Порівняльно-аналітичне право. – 2017. – № 5. – С. 306-309. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/5_2017/92.pdf.
52. Кулик К.Д. Загальносоціальне запобігання розбещенню неповнолітніх в Україні / К.Д. Кулик // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2017. – Вип. 44, т. 2. – С. 88-93.

53. Кулик К.Д. Індивідуальне запобігання розбещенню неповнолітніх в Україні/ К.Д. Кулик // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. – 2017. – Вип. 4, т. 2. – С. 75-78.
54. Кулик К. Д. Спеціально-кримінологічне запобігання розбещенню неповнолітніх в Україні / К. Д. Кулик // Право і суспільство. – 2017. – № 3, ч. 2. – С. 187-193.
55. Литвак О. М. Державний вплив на злочинність: Кримінологічно-правове дослідження / О. М. Литвак. – К., 2000. – 87 с.
56. Лукаш А. С. Згвалтування: кримінологічна характеристика, детермінація та їх попередження: монографія/ А.С. Лукаш // За ред. А. С. Лукаш, В. В. Голіни. – Харків: 2008. – 256 с.
57. Лунеев В. В. Преступность XX века: мировые, региональные и российские тенденции / В. В. Лунеев. – М.: Волтерс Клувер, 2005. – 912 с.
58. Малышев В. С. Анатомия зла. Эволюция негативных социальных явлений: причины, условия, прогнозы: монография / В. С. Малышев. – Донецк: Юр-пресс, 2001. – 431 с.
59. Медицький І. Б. Вплив соціальних факторів на злочинність в умовах становлення незалежної Української держави / І. Б. Медицький. – Івано-Франківськ, 2007. – 222 с.
60. Мінченко С. І. Заходи віктимологічної профілактики корисливо-насиленницьких злочинів, що вчиняють неповнолітні / С. І. Мінченко // Укр. акад. внутр. справ / НАВСУ. – К., 2007. – № 4. – С. 78 – 83.
61. Мірошник Ю. Аналіз етапу боротьби з корупцією та окремі пропозиції, що сприятимуть її подоланню / Ю. Мірошник // Вісник прокуратури. – К, 2007. – № 10. – С. 51-57.
62. Насильство в сім'ї та діяльність органів внутрішніх справ щодо його подолання : навчально-методичний посібник для курсантів вищих навчальних закладів МВС України / Укладачі : Запорожцев А. В., Лабунь А. В., Басиста І. В., Дроздова І. В., Брижик В. О., Мусієнко О. М. – Київ, 2012. – 246 с.
63. Организованная преступность и борьба с ней (отечественный и зарубежный опыт): Библиографический указатель / Академия управления МВД России. – М., 2004. – 87 с.
64. Паламарчук Г., Венгер Л. Особливості рейдерства в Україні та політика його подолання / Г. Паламарчук, Л. Венгер // Економіка України. – 2007. – № 9. – С. 38-46.
65. Питання боротьби зі злочинністю. Збірник наук. праць. Випуск 14 / Ред. кол.: Ю. В. Баулін та ін. – Харків: Вид-во «Кроссрод», 2007. – 284 с.
66. Піщенко Г., Мінченко С. Віктимологічні аспекти негативних соціальних явищ пов'язаних із злочинністю / Г. Піщенко, С. Мінченко // Право України. – 2006. – № 5. – С. 107-111.

67. Потерпілий від злочину (міждисциплінарне правове дослідження) / За заг. ред. Ю. В. Бауліна, В. І. Борисова. – Харків: Кроссруд, 2008. – 364 с.
68. Профілактика злочинів: Підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич О. Ф. Гіда та ін.; За заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О. М. Джужи. – К.: Атіка, 2001. – 720 с.
69. Свірін М.О. Запобігання підрозділами Національної поліції злочинам, пов'язаним з незаконним обігом зброї// Вісник ЛДУВС. – 2016. – № 4. – С. 251-260.
70. Семёнов В. М. Об общесоциальных мерах по предупреждению краж / В. М. Семёнов // Российский следователь. – 2006. – № 1. – С. 43-46.
71. Семенюк О. Характеристика особи терориста / О. Семенюк // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 1. – С. 97-101.
72. Сідей Олена Валеріївна. Дискурсивний простір злочинності. Вісник Кримінологічної асоціації України № 1 (12): збірник наукових праць [редкол. О. В. Сідей (голов.ред.) та ін.]. – Харків : ХНУВС, 2016. – С. 102-109.
73. Сметаніна Н. В. Кримінологічна характеристика злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми в умовах гібридної війни / Н. В. Сметаніна, Є. С. Манагарова // Часопис Київського університету права. – 2018. – № 1. – С. 209-212.
74. Сметаніна Н. В. Міжнародний досвід захисту викривачів корупції / Н. В. Сметаніна, І. О. Коновалова // Право і суспільство. – 2018. – № 3, ч. 2. – С. 236-241.
75. Сметаніна Н. В. Сучасний стан запобігання торгівлі людьми в Україні / Н. В. Сметаніна // Юридична осінь 2017 року : зб. тез доп. та наук. повідомл. учасників всеукр. наук. конф. молодих вчених та студентів (Харків, 15 листоп. 2017 р.). – Харків, 2017. – С. 190-194.
76. Сучасна кримінологія: досягнення, проблеми, перспективи : матеріали Між- нар. наук. конф., присвяч. 50-річчю каф. кримінології та кримінально-виконавчо- го права, Харків, 9 груд. 2016 р. / за ред. В.Я. Тація, Б.М. Головкина. – Харків : Право, 2016. – 236 с.
77. Туляков В. О. Віктимологія. Соціальні та кримінологічні проблеми / В. О. Туляков. – Одеса: Юрид. лит., 2000. – 335 с.
78. Умисні вбивства. Профілактика та розкриття: Практичний посібник / О. П. Снігерьев, В. В. Матвійчук, Д. И. Никифорчук. – К.: КНТ, 2005. – 99 с.
79. Филонов В. П., Федоренко Д. В. Преступность в особо крупном городе: состояние, причины и меры по ее предупреждению: монография / В. П. Филонов, Д. В. Федоренко: Под ред. проф. В. П. Филонова. – Донецк: ДИВД МВД Украины, 2002. – 280 с.
80. Храмцов О.М. Основні детермінанти кримінального насильства. Вісник Кримінологічної асоціації України № 1 (12): збірник наукових праць [редкол. О. М. Храмцов (голов.ред.) та ін.]. – Харків : ХНУВС, 2016. – 185 – 195 С.

81. Черних Д. Протидія «рейдерству»: теоретико-правовий аспект / Д. Черних // Вісник прокуратури. – К., 2007. – № 5. – С. 64-70.
82. Чеханюк Л. Вдосконалення законодавства України щодо захисту жертв насильства у сім'ї / Л. Чеханюк // Право України. – 2007. – № 6. – С. 119-122.
83. Шакина В. А. Женщина как жертва семейного насилия в супружеских отношениях: проблемы, причины, предупреждение: монография / В. А. Шакіна. – Иркутск, 2002. – 85 с.
84. Шевченко Т. В. Сутність кримінологічної характеристики злочинності та запобігання їй // Науковий вісник ДДУВС. – 2017. – № 2. – С. 273-280.
85. Шостко О. Ю. Типологія осіб, які вчиняють корупційні злочини / О. Ю. Шостко // Транскордонна співпраця: проблеми та шляхи їх вирішення : матеріали II Регіон. круглого столу (м. Одеса, 28-29 верес. 2017 р.). – Київ, 2017. – С. 203-205.
86. Жукова Д. Чего стоит ожидать от киберпреступников [Електронний ресурс] / Д. Жукова. – Режим доступу : <http://internetua.com/cego-stoit-ojidad-ot-kiberprestupnikov-v-2013-godu>.

Інформаційні ресурси

Офіційний сайт Верховної Ради України	www.zakon.rada.gov.ua
Законопроекти України (сайт ВРУ)	www.zakon.gov.ua
Сайт нормативно-правових документів Кабінету Міністрів України	www.kmu.gov.ua
Офіційний сайт Верховного Суду України	www.scourt.gov.ua
Офіційний сайт представництва Президента України	www.prezident.gov.ua
Офіційний сайт Міністерства Юстиції України	www.gdo.kiev.ua
Офіційний сайт Національного банку України	www.bank.gov.ua
Офіційний сайт Вищої ради юстиції України	www.vru.gov.ua
Офіційний сайт Третейської палати України	www.arbitrationchamber.org.ua
Газета «Урядовий кур'єр»	www.ukcc.com.ua
Газета «Юридична практика»	www.practix.com

КРИМІНОЛОГІЯ:
навчально-методичні матеріали та рекомендації
щодо підготовки до семінарських занять та завдання для самостійної
підготовки

Воронцов А.В., Кулик Л.М., Чекмарьова І.М.

КРИМІНОЛОГІЯ

Підписано до друку 29.10.2020 р. Формат 60х90/16.
Папір офсетний.
Гарнітура «Times New Roman». Друк цифровий.
Ум. друк. друк. 2.
Видавництво ОДУВС

